

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ АГРАРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор Національного
університету біоресурсів і
природокористування України, професор,
академік НААН

I.I. Ібатулін

“22” 06 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради факультету
аграрного менеджменту
Протокол № 2 від “29” 06 2020 р.

Декан факультету аграрного менеджменту

А.Д. Остапчук

на засіданні кафедри маркетингу та
міжнародної торгівлі

Протокол № 22 від “12” 06 2020 р.
Завідувач кафедри Р.І. Буряк

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„Інфраструктура світового ринку продовольства”

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 075 «Маркетинг»
Рівень вищої освіти третій освітньо-науковий рівень
Факультет(ННІ) аграрного менеджменту
Кафедра маркетингу та міжнародної торгівлі
Розробник: доцент, к. е. н., доцент Бабічева О.І.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2020

1. Опис навчальної дисципліни

„Інфраструктура світового ринку продовольства ”

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	<u>07 Управління та адміністрування</u>	
Освітньо-науковий рівень	Третій	
Освітній ступінь	Доктор філософії	
Спеціальність	<u>075 «Маркетинг»</u>	
Освітньо-наукова програма	Маркетинг	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова (за вибором здобувача)	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	Не передбачено	
Курсовий проект (робота)	Не передбачено	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	20 год	20 год
Практичні, семінарські заняття	20 год	20 год
Лабораторні заняття	- год	- год
Самостійна робота	110 год	110 год
Індивідуальні завдання	- год	- год
Кількість тижневих годин	4 год	4 год

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою опанування навчальної дисципліни –Інфраструктура світового ринку продовольства || є формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії комплексу знань з принципів організації і механізму функціонування складових елементів світового ринку продовольства (бірж, аукціонів, тендерів, оптової та роздрібної торгівлі, інформаційного та організаційно-комерційного забезпечення учасників аграрного ринку тощо), їх взаємозв'язків, державного регулювання, впливу на розвиток сільського господарства і аграрного ринку, забезпечення їх сталого розвитку.

Предметом дисципліни є система загальних принципів і підходів, що пов'язані з науковою та практичною діяльністю в сфері інфраструктури світового ринку продовольства

У процесі викладання дисципліни реалізуються такі **завдання**:

- усвідомити роль інфраструктури в розвитку аграрного ринку та сільського господарства;
- зрозуміти взаємозв'язок елементів інфраструктури;
- з'ясувати критерії оцінки ефективності інфраструктури та фактори, що її визначають;
- навчитися здійснювати оцінку основних проблем та можливостей розвитку елементів інфраструктури світового ринку продовольства;
- зрозуміти тенденції розвитку світового ринку продовольства та його інфраструктури.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в результаті вивчення навчальної дисципліни –Інфраструктура світового ринку продовольства|| здобувач повинен знати:

Знати :

- функціонуванні суб'єктів інфраструктури світового ринку продовольства;
- роль і функції елементів інфраструктури світового ринку продовольства;
- сферу та специфіку діяльності оптової та роздрібної торгівлі, організованих аграрних ринків, інформаційних та організаційно-комерційних компаній;
- методи державного регулювання та сприяння розвитку інфраструктури ринку продовольства;
- методи оцінки ефективності комерційної діяльності суб'єктів інфраструктури світового ринку продовольства.

По закінченню вивчення дисципліни **здобувач повинен міти** застосовувати набуті знання для розв'язання наступних практичних завдань:

- здійснювати всебічний аналіз економічних показників інфраструктури із застосуванням сучасного інструментарію;

- розробляти методи підвищення ефективності діяльності суб'єктів інфраструктури аграрного ринку
- аналізувати тенденції розвитку інфраструктури світового ринку продовольства;
- розробляти на основі маркетингової стратегії компанії оптимальні ланцюги постачання в агропромисловому комплексі,
- оптимізувати логістичні схем експорту сільськогосподарської продукції;
- використовувати інформаційні ресурси глобальних інституцій для формування маркетингових програм підприємств, ефективної міжнародної взаємодії в сфері дослідження та використання інфраструктури світового ринку продовольства;
- проявляти аналітичні здібності, дослідницькі навички, уміння;
- здійснювати теоретичний аналіз проблем в сфері інфраструктури ринку продовольства, висувати і обґрунтовувати гіпотези;
- проводити критичний аналіз публікацій з різних наукових, професійних та освітніх джерел щодо проблем розвитку інфраструктури світового ринку продовольства, виявляти теоретичні й практичні проблеми, протиріччя і невирішені раніше задачі (проблеми) або їх складові, а також дискусійні питання в цій сфері.

Дисципліна –Інфраструктура світового ринку продовольства» забезпечує наступні компетенції освітньо-наукової програми «Маркетинг» підготовки здобувачів третього (освітньо - наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 075 «Маркетинг»:

фахові компетентності –

СК 06 Здатність розуміти призначення та застосовувати необхідне професійний інструментарій, програмне забезпечення тощо, необхідні для проведення маркетингових досліджень.

СК 09 Здатність знаходити шляхи можливого використання отриманих результатів маркетингових досліджень для подальшого розвитку науки, підвищення якості навчального процесу та/або економічної ефективності виробництва.

Міждисциплінарні зв'язки (місце у структурно-логічній схемі вивчення компонент освітньо-наукової програми «Маркетинг» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 075 «Маркетинг»). Навчальна дисципліна –Інфраструктура світового ринку продовольства» є вибірковою дисципліною (за вибором здобувача) та розглядає питання, суміжні з проблематикою інших дисциплін освітньо-наукової програми «Маркетинг» (Інноваційний маркетинг, Сучасні методи та організація маркетингових досліджень, Маркетингові стратегії в агробізнесі, Розвиток агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції).

Оскільки курс має комплексний характер (включає до свого складу

теоретичний підхід формування ринкових відносин на різних рівнях взаємодії в ланцюгах постачання продовольства численних суб'єктів інфраструктури, методичні розробки щодо оцінки маркетингових витрат та ризиків, ефективності діяльності на світовому ринку продовольства, практичні знання щодо сучасних форм та методів міжнародної торгівлі агропромисловою продукцією), отримані знання та навички сформують компетентність здобувача третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та забезпечать **такі основні програмні результати навчання:**

РН 01 - мати передові концептуальні та методологічні знання з маркетингу та суміжних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН 07- приймати обґрунтовані рішення, саморозвиватися і самовдосконалюватися, нести відповідальність за достовірність і новизну власних наукових досліджень та прийняття рішень, вміти мотивувати співробітників рухатися до спільної мети.

Основними організаційними формами вивчення дисципліни –Інфраструктура світового ринку продовольства: лекції, практичні заняття, самостійна робота та контрольні заходи – презентації, тести, екзамен.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння аспірантами навчального матеріалу в час, вільний від аудиторних занять. Вона передбачає опрацювання монографій та інших наукових праць, підручників, навчальних і методичних посібників, вивчення та ознайомлення з положеннями законодавчих та інших нормативно-правових актів, матеріалів, отриманих засобами інформаційних технологій тощо.

Екзамен є підсумковою формою контролю засвоєння знань і формування вмінь, передбачених внаслідок вивчення дисципліни.

Форма підсумкового контролю – оцінка за результатами поточного та підсумкового контролю

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин											
		денна форма					Заочна форма						
		усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1. Теоретичні основи інфраструктури світового ринку продовольства													
1	Сутність, складові, закономірності та тенденції розвитку інфраструктури світових аграрних ринків.	15	2	2			11	15	2	2		11	
2	Регуляторне середовище в сфері інфраструктури світового ринку продовольства.	15	2	2			11	15	2	2		11	
3	Маркетингові ланцюги постачання аграрної продукції на світовому ринку, фактори та рівні їх формування.	15	2	2			11	15	2	2		11	
4	Методика розрахунку маркетингових витрат, визначення маркетингової (ринкової) маржі в міжнародній торгівлі.	15	2	2			11	15	2	2		11	
5	Розвиток форм і методів торгівлі, сучасні інновації в світовій торгівлі продовольством.	15	2	2			11	15	2	2		11	
Разом за змістовим модулем 1		75	10	10	0	0	55	75	10	10	0	55	
Модуль 2. Обслуговуючі елементи інфраструктури світового ринку продовольства													
6	Система міжнародних організацій та їх роль як елементів інфраструктури світового ринку продовольства.	15	2	2			11	15	2	2		11	
7	Сучасні біржі, механізм хеджування через торгівлю ф'ючерсними контрактами;	15	2	2			11	15	2	2		11	
8	Аукціони і тендери в світовій торгівлі продовольством: правила, можливості, доступ до торгів, ризики.	15	2	2			11	15	2	2		11	
9	Система зберігання і транспортування аграрної продукції, тенденції розвитку, вплив на регіональну спеціалізацію сільського господарства.	15	2	2			11	15	2	2		11	
10	Інформаційне забезпечення і консультативна діяльність на світових ринках продовольства.	15	2	2			11	15	2	2		11	
Разом за змістовим модулем 2		75	10	10	0	0	55	75	10	10	0	55	
Усього годин		150	20	20	0	0	110	150	20	20	0	110	

4.**Теми практичних занять**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Сутність, складові, закономірності та тенденції розвитку інфраструктури світових аграрних ринків.	2	2
2.	Регуляторне середовища в сфері інфраструктури світового ринку продовольства.	2	2
3.	Маркетингові ланцюги постачання аграрної продукції на світовому ринку, фактори та рівні їх формування.	2	2
4.	Методика розрахунку маркетингових витрат, визначення маркетингової (ринкової) маржі в міжнародній торгівлі.	2	2
5.	Розвиток форм і методів торгівлі, сучасні інновації в світовій торгівлі продовольством.	2	2
6.	Система міжнародних організацій та їх роль як елементів інфраструктури світового ринку продовольства.	2	2
7.	Сучасні біржі, механізм хеджування через торгівлю ф'ючерсними контрактами;	2	2
8.	Аукціони і тендери в світовій торгівлі продовольством: правила, можливості, доступ до торгів, ризики.	2	2
9.	Система зберігання і транспортування аграрної продукції, тенденції розвитку, вплив на регіональну спеціалізацію сільського господарства.	2	2
10.	Інформаційне забезпечення і консультаційна діяльність на світових ринках продовольства.	2	2
	Разом	20	20

5. Самостійна робота під керівництвом НПП

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Сутність, складові, закономірності та тенденції розвитку інфраструктури світових аграрних ринків.	11	11
2.	Регуляторне середовища в сфері інфраструктури світового ринку продовольства.	11	11
3.	Маркетингові ланцюги постачання аграрної продукції на світовому ринку, фактори та рівні їх формування.	11	11
4.	Методика розрахунку маркетингових витрат, визначення маркетингової (ринкової) маржі в міжнародній торгівлі.	11	11
5.	Розвиток форм і методів торгівлі, сучасні інновації в світовій торгівлі продовольством.	11	11
6.	Система міжнародних організацій та їх роль як елементів інфраструктури світового ринку продовольства.	11	11
7.	Сучасні біржі, механізм хеджування через торгівлю ф'ючерсними контрактами;	11	11

8.	Аукціони і тендери в світовій торгівлі продовольством: правила, можливості, доступ до торгів, ризику.	11	11
9.	Система зберігання і транспортування аграрної продукції, тенденції розвитку, вплив на регіональну спеціалізацію сільського господарства.	11	11
10.	Інформаційне забезпечення і консультаційна діяльність на світових ринках продовольства.	11	11
	Разом	110	110

6. Анотація тем навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи інфраструктури світового ринку продовольства

Тема 1. Сутність, складові, закономірності та тенденції розвитку інфраструктури світових аграрних ринків.

Поняття –ринок», аграрний ринок, два підходи до розуміння аграрного ринку. Взаємозв'язок національного і глобального аграрних ринків. Суб'єкти аграрного ринку. Функції аграрного ринку. Еволюція поняття продовольча безпека. Аргументи на користь аграрного протекціонізму. Тенденції державної політики щодо аграрного ринку в розвинутих країнах та країнах, що розвиваються. Цілі економічної політики держави при регулюванні аграрного ринку.

Суть інфраструктури економічної діяльності. Матеріальна, інституційна та персональна інфраструктура: роль та складові. Елементи інфраструктури ринку, суть організаційної і матеріальної складових інфраструктури товарного ринку.

Визначення інфраструктури світового ринку продовольства та її елементи. Взаємозв'язок елементів інфраструктури світового ринку продовольства. Етапи розвитку аграрного ринку та формування його інфраструктури, закономірності та тенденції розвитку інфраструктури світових аграрних ринків .

Тема 2. Регуляторне середовища в сфері інфраструктури світового ринку продовольства.

Суть державної політики як чинника створення умов та стимулювання розвитку інфраструктури ринку продовольства. Роль більш ефективної інфраструктура в зниженні споживчих цін на продовольство для кінцевих споживачів при незмінності внутрішніх цін виробника, підвищення цінової стабільності аграрного ринку, розвитку сільського господарства.

Альтернативні точки зору на державну політику розвитку інфраструктури. Ціль державної політики розвитку інфраструктури ринку. Основні кроки по покращенню регуляторного середовища в сфері інфраструктури світового ринку продовольства. Форми державного

регулювання за способом втручання у економічні процеси, функції законодавства по відношенню до функціонування аграрного ринку. Три складові державно-приватного партнерства, моделі розподілу ризиків державно-приватного партнерства. Регулювання верхньої цінової межі, норми прибутковості в рамках державно-приватного партнерства.

Критерії та оцінка ефективності державної політики регулювання інфраструктури ринку продовольства. Напрямки державної політики щодо розвитку ринкової інфраструктури України. Досвід розвитку інфраструктури світового ринку продовольства.

Тема 3. Маркетингові ланцюги постачання аграрної продукції на світовому ринку, фактори та рівні їх формування.

Сутність маркетингових ланцюгів постачання аграрної продукції, поняття логістичного ланцюга (logistical chain), ланцюга постачання (supply chain), логістичної мережі та логістичного каналу (logistical channel). складові елементи маркетингових ланцюгів постачання аграрної продукції. Основні закони, принципи та фактори формування і функціонування агропродовольчих ланцюгів постачання в умовах сталого розвитку. Еволюція ланцюгів постачання та маркетингу продовольства.

Методичні підходи до побудови та оцінки ефективності функціонування логістичної системи розподілу сільськогосподарської продукції.. Інституційне забезпечення сталого розвитку логістичної системи розподілу продукції сільськогосподарських підприємств та оцінка його стану, стан в Україні на глобальні програми.

Умови формування ланцюгів поставок в агропромисловому комплексі, аналіз існуючих логістичних схем експорту основних видів сільськогосподарської продукції.

Методичні підходи до аналізу втрат в логістичній системі розподілу сільськогосподарської продукції. Організація та планування ланцюгів поставок сільськогосподарської продукції.. оцінка економічної ефективності ланцюга поставок та стратегії мінімізації комерційних ризиків в ланцюзі постачань продовольства.

Тема 4. Методика розрахунку маркетингових витрат, визначення маркетингової (ринкової) маржі в міжнародній торгівлі.

Сутність і складові маркетингових витрат на аграрному ринку. Чому втрати продукції відносяться до маркетингових витрат. Методика розрахунку маркетингових витрат, визначення маркетингової (ринкової) маржі. Головні проблеми визначення маркетингових витрат на кожній ланці маркетингового ланцюга, чинники, що формують загальну тенденцію зростання маркетингових витрат. Сутність концепції базового (вихідного) продукту в аналізі ефективності інфраструктури ринку.

Суть ефективності інфраструктури ринку. Операційна (технічна) ефективність інфраструктури світового ринку продовольства та умови її

підвищення. Вплив вартості транспортування на операційну ефективність. Вплив технічних інновацій на рівень маркетингових витрат і операційну ефективність ринкової інфраструктури. Можливий конфлікт та компроміс між операційною ефективністю інфраструктури ринку і задоволенням потреб споживачів.

Цінова ефективність ринкової інфраструктури. Значення конкуренції для досягнення високої цінової ефективності ринку. Суть цінового арбітражу на територіально розрізаних ринках. Чинники, що заважають повному врівноваженню цін на територіально розрізаних ринках.

Тема 5. Розвиток форм і методів торгівлі, сучасні інновації в світовій торгівлі продовольством.

Сучасні форми оптової та роздробної торгівлі продовольством Функції та форми оптової торгівлі. Взаємодія між оптовою торгівлею і аграрним виробництвом. Роль і функції оптового ринку в ланцюгу постачання продовольства.

Сучасні тенденції змін світового продовольчого ринку. B2B світова торгівля на аграрних ринках та її інфраструктура, напрями розвитку.

Особливості законодавчого регулювання діяльності продовольчих ринків. Контроль якості продовольства в ринкових каналах та його еволюція в діджитал середовищі.

Методи торгівлі та сучасні інновації в торгівлі продовольством.

Маркетингові рішення в роздрібній та оптовій торгівлі продовольством. Маркетингові стратегії в торгівлі продовольством та їх вплив на вибір глобальних та локальних ланцюгів постачання.

Модуль 2. Обслуговуючі елементи інфраструктури світового ринку продовольства

Тема 6. Система міжнародних організацій та їх роль як елементів інфраструктури світового ринку продовольства.

Продовольча та сільськогосподарська організація ООН - ФАО, завдання та сфери діяльності, програми допомоги та досліджень. Інформаційні ресурси ФАО: міжнародна законодавча база та стандарти в сфері забезпечення продовольством та його безпечності, глобальна база даних ФАОЛЕКС національних законодавчих актів та політики в сфері виробництва та постачання продовольства, сільського господарства та управління природних ресурсів, ФАОСТАТ, портал глобального моніторингу досягнень цілей стійкого розвитку. Інші програми та підрозділи ООН дотичні до проблем виробництва та постачання продовольства: Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку, Міжнародна продовольча програма, ЮНКТАД, Міжнародний торговий центр.

СОТ та її вплив на регулювання міжнародної торгівлі продовольством, угода по сільському господарству, обмеження та бар'єри в міжнародній торгівлі продовольством, нові можливості електронної міжнародної торгівлі.

Тема 7. Сучасні біржі, механізм хеджування через торгівлю ф'ючерсними контрактами

Ознаки та види організованих ринків, їх роль в світовій торгівлі продовольством. Види та функції бірж на аграрних ринках. Види біржових угод та їх особливості (угод з негайною поставкою, форвардного (строкового), ф'ючерсного контракту). Біржові опціони та які їх особливості. Гарантія виконання контрактів – призначення і механізм дії.

Розвиток біржової торгівлі в світі. Основні центри і обсяги біржової торгівлі агропродукцією в світі. Джерела інформації та аналіз біржової кон'юнктури. Біржова торгівля в Україні, аграрні біржі та обсяги біржової торгівлі аграрною продукцією в Україні.

Економічна сутність та види хеджування. Механізм хеджування через торгівлю ф'ючерсними контрактами. Методика проведення попереднього аналізу хеджування. Основи хеджової стратегії при виробництві, зберіганні та реалізації сільськогосподарської продукції.

Тема 8. Аукціони і тендери в світовій торгівлі продовольством: правила, можливості, доступ до торгів, ризику.

Аукціони в інфраструктура світового ринку продовольства. Типи аукціонів, види сільськогосподарської продукції, що реалізується на аукціонах. Порядок проведення аукціонних торгів. Документальне оформлення та особливість аукціонних угод. Світові центри аукціонної торгівлі.

Тендери в світовій торгівлі продовольством, стан та тенденції. Принципи організацій та участі в міжнародних тендерах, джерела інформації про проведення тендерів. Мета, етапи підготовки та проведення, оцінка ефективності участі підприємства в міжнародних тендерах.

Тема 9. Система зберігання і транспортування аграрної продукції, тенденції розвитку, вплив на регіональну спеціалізацію сільського господарства.

Значення системи зберігання і транспортування аграрної продукції для функціонування аграрного ринку і розвитку сільського господарства. Вплив розвитку транспорту на регіональну спеціалізацію сільського господарства. Види транспорту, їх роль і значення в інфраструктурі аграрного ринку. Міжгалузєва конкуренція в транспорті. Види водного транспорту, найбільші українські порти за обсягами сільськогосподарського товарообігу. Критерії вибору види транспорту для перевезення вантажів.

Співвідношення вартості окремих видів транспорту. Порівняння вартості перевезення сільськогосподарської продукції різними видами транспорту. Вплив якості транспортних послуг на загальну вартість транспортування.

Складське та елеваторне господарство в інфраструктурі аграрного ринку. Види та витрати на зберігання сільськогосподарської продукції. Методичні підходи до визначення ефективності зберігання сільськогосподарської продукції.

Тема 10. Інформаційне забезпечення і консультаційна діяльність на світових ринках продовольства.

Значення доступності інформації про аграрний ринок для сільськогосподарських виробників. Ціновий моніторинг аграрного ринку, інформація, що збирається під час цінового моніторингу ринку. Вплив функціонування системи цінового моніторингу на ефективність аграрного ринку. Джерела ринкової (маркетингової) інформації та шляхи її поширення. Досвід діяльності Служби аграрного маркетингу Міністерства сільського господарства США.

Напрями консультаційної діяльності (консалтинг) на аграрному ринку. Види консалтингу, основні особливості консультаційних компаній. Зміст на напрями управлінського консультування. Відмінності разового і абонементного консультаційного обслуговування.

Сільськогосподарська інформаційно-консультаційна система у сільській місцевості США, Німеччини і Голландії. Структура і функції Датської сільськогосподарської дорадчої служби. Сільськогосподарська дорадча діяльність в Україні.

Роль сучасних інформаційних технологій в розвитку аграрного ринку. Фіксація і обробка інформації про рух продукції по маркетинговому ланцюгу

7. Індивідуальна робота

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії денної, заочної форми навчання спеціальності «Маркетинг» з дисципліни «Інфраструктура світового ринку продовольства» виконують відповідно до навчального плану.

Метою виконання індивідуального завдання є закріплення і систематизація отриманих знань у процесі самостійної підготовки у міжсесійний період.

Правильна організація роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії має вирішальне значення для успішного виконання ним навчального плану.

Аспірант повинен:

- прослухати курс лекцій, вивчити теоретичний матеріал;

- ознайомитися з нормативно-правовою базою, науково-монографічною літературою, підручниками, посібниками, які рекомендовані до опанування.
- виконати у міжсесійний період отримане індивідуальне завдання і подати його у встановлений термін для перевірки викладачу на консультації.

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань містять теоретичні питання, які включають всі теми відповідно до розробленої програми дисципліни, а також практичне завдання (варіант певної ринкової ситуації або завдання).

Варіанти теоретичних і практичних завдань задаються викладачем. Індивідуальний характер завдання для кожного аспіранта забезпечується різними комбінаціями теоретичних і практичних завдань.

Для висвітлення теоретичних завдань аспіранти повинні використовувати правові документи, методично-інструктивні матеріали, науково-монографічну літературу, офіційні статистичні дані, аналітичну інформацію.

Індивідуальні завдання виконуються за кейс-методом, групи готують презентаційні та реферативні матеріали і завдання. Оформлення індивідуальних завдань здійснюється відповідно до вимог вищої школи, а результати виконання поданого на перевірку індивідуального завдання відображаються записом «зараховано» або «не зараховано».

8. Форми контролю

1. *Поточний контроль* знань аспірантів денної та заочної форм навчання проводиться у таких формах:

- 1) усне опитування на практичних заняттях;
- 2) виконання поточних контрольних робіт;
- 3) захист індивідуального завдання;
- 4) бліц-опитування.

Контроль засвоєння матеріалу за тестовими технологіями.

2.. *Підсумковий контроль* у форм письмового екзамену - для слухачів денної і заочної форм навчання.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання PhD студентів відбувається згідно «Положення про екзамени та заліки в НУБіП України», від 27.02.2019 р. протокол № 7.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89

Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Рейтинг PhD студента із засвоєння дисципліни R Дис (100 балів) визначається як сума рейтингу з атестації R ат (30 балів) та рейтингу з навчальної роботи R нр(70 балів) $R_{Дис} = R_{ат} + R_{нр}$

Навчальна робота R нр			Іспит	Всього
Модуль 1	Модуль 2	ІЗ		
30 балів	30 балів	10 балів	30 балів	100 балів

Оцінка рівня отриманих теоретичних знань та практичних навичок за шкалою університету здійснюється на основі системи контролю знань і передбачає стимулювання систематичної, ритмічної самостійної роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, підвищення об'єктивності оцінки їхніх знань, визначення рейтингу аспірантів, запровадження здорової конкуренції між ними у навчанні та розвитку творчих здібностей.

10. Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань PhD студентами

1. Сутність та елементи інфраструктури ринку, особливості інфраструктури аграрного ринку
2. Етапи розвитку аграрного ринку та формування його інфраструктури,
3. поняття продовольча безпека та його еволюція
4. Аграрного протекціонізму, його інструменти та вплив на функціонування світового рику продовольства
5. Закономірності та тенденції розвитку інфраструктури світових аграрних ринків.
6. Сутність концепції базового (вихідного) продукту в аналізі ефективності інфраструктури ринку.
7. Суть державної політики щодо розвитку інфраструктури ринку продовольства.
8. Складові державно-приватного партнерства та моделі розподілу ризиків в державно-приватного партнерства в інфраструктурних проектах..
9. Критерії та оцінка ефективності державної політики регулювання інфраструктури ринку продовольства.
10. Напрямки державної політики щодо розвитку ринкової інфраструктури Україні та досвід розвитку інфраструктури світового ринку продовольства.

11. Сутність, складові та фактори, що визначають формування маркетингових ланцюгів постачання аграрної продукції на світовому ринку.
12. Основні закони та принципи формування і функціонування агропродовольчих ланцюгів постачання в умовах сталого розвитку.
13. Методичні підходи оцінки ефективності функціонування логістичної системи розподілу сільськогосподарської продукції.
14. Інституційне забезпечення сталого розвитку логістичної системи розподілу продукції сільськогосподарських підприємств та оцінка його стану в Україні.
15. Умови формування ланцюгів поставок на світовому ринку продовольства.
16. Види логістичних схем експорту основних видів сільськогосподарської продукції.
17. Організація та планування ланцюгів поставок сільськогосподарської продукції.
18. Оцінка економічної ефективності ланцюга поставок та стратегії мінімізації комерційних ризиків в ланцюзі постачань продовольства.
19. Операційна (технічна) ефективність інфраструктури світового ринку продовольства та умови її підвищення.
20. Цінова ефективність ринкової інфраструктури та її чинники.
21. Форми і методи оптової та роздробної торгівлі продовольством, напрями інновацій.
22. Маркетингові стратегії в торгівлі продовольством та їх вплив на вибір глобальних та локальних ланцюгів постачання.
23. СОТ та її вплив на регулювання міжнародної торгівлі продовольством.
24. Угода по сільському господарству, обмеження та бар'єри в міжнародній торгівлі продовольством їх вплив на інтенсивність та напрями товарних потоків.
25. Ознаки та види організованих ринків, їх роль в світовій торгівлі продовольством.
26. Види біржових угод та їх особливості (угоди з негайною поставкою, форвардного (строкового), ф'ючерсного контракту).
27. Біржові опціони та які їх особливості. Гарантія виконання контрактів – призначення і механізм дії.
28. Економічна сутність та види хеджування. Механізм хеджування через торгівлю ф'ючерсними контрактами.
29. Хеджові стратегії при виробництві, зберіганні та реалізації сільськогосподарської продукції.
30. Аукціони і тендери в світовій торгівлі продовольством: правила, можливості, доступ до торгів, ризику.
31. Мета, етапи підготовки та проведення, оцінка ефективності участі підприємства в міжнародних тендерах.

32. Сучасні тенденції розвитку систем зберігання і транспортування аграрної продукції, вплив регіональної спеціалізації сільського господарства.
33. Міжгалузєва конкуренція в транспорті та критерії вибору видів транспорту в світовій торгівлі продовольством
34. Складське та елеваторне господарство в інфраструктурі світового продовольчого ринку.
35. Методичні підходи до визначення ефективності зберігання сільськогосподарської продукції.
36. Ціновий моніторинг світового ринку продовольства, показники, джерела інформації та роль глобальних баз даних.
37. Вплив функціонування системи цінового моніторингу на ефективність аграрного ринку.
38. Напрями консультаційної діяльності (консалтинг) на аграрному ринку. Відмінності разового і абонементного консультаційного обслуговування.
39. Зарубіжний досвід побудови сільськогосподарських інформаційно-консультаційних систем
40. Роль сучасних інформаційних технологій в розвитку інфраструктури світового аграрного ринку.

11. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до вивчення дисципліни "Інфраструктура аграрного ринку "для студентів спеціальності 075 «Маркетинг». - К.: Компринт, 2016. – 120 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Інфраструктура товарного ринку: Навчальний посібник/ Під ред..ІВ. Сороки.- К.: НМЦВО МО і Н України, НВФ «Студцентр», 2002.-608 с
2. Кораблін С.О. Макроекономічна динаміка України: пастка сировинних ринків: монографія . НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2017. 308 с.
3. Крисанов Д.Ф. Інтеграція агрохарчового сектора України в єдиний нормативний простір Європейського Союзу : монографія. НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2016. – 368 с.
4. Марков Б. М. Фактори впливу на формування та розвиток товаропросування продовольчих товарів.
http://www.economy.in.ua/pdf/12_2016/10.pdf
5. Петруха С. В. Порівняльний аналіз регулювання аграрного сектору в умовах загострення конкуренції на світових продовольчих ринках/ Ефективна економіка № 11, 2017
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5880>

6. Резнік Н.П., Слободяник А.М., Благодатний А. С. Детермінанти розвитку біржового ринку агропродовольчої продукції в Україні: [монографія] – К. : Білоцерківдрук, 2019. – 404 с.
7. Розвиток інфраструктурних секторів як чинник реалізації пріоритетних напрямів економічної політики України : колективна монографія / за ред. Никифорок О.І. ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2017. –522 с.
8. Савощенко А. С. Інфраструктура товарного ринку: Навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 2005. - 340 с.
9. Солодкий М.О., Яворська В.О. Хеджування ф'ючерсами і опціонами: навч. посіб. – К.: Компринт, 2018. – 201 с.
10. Структурні зміни у світовій торгівлі як чинник розвитку внутрішнього ринку України : колективна монографія / за ред. д-ра екон. наук, чл.-кор. НААН України Т.О.Осташко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН УкраїниК., 2019. – 350 с.
11. Цибуляк В.Я. Інституційні засади сільського розвитку в Україні: науково-прикладний аспект: монографія . Ін-т екон. та прогнозув. НАН України". К., 2014. 216 с.

Додаткова

1. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництва. К., Вища шк., 2003.
2. Виноградська А. М. Комерційне підприємство : сучасний стан, стратегії розвитку Монографія / А. М. Виноградська К:Центр навч. літ-ри, 2004 - 807с.
3. Дудяк Р.П. "Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум": Навчальний посібник - 2-ге видання - Львів: Новий Світ - 2000: Магнолія плюс, 2003.
4. Єрмошенко М.І. Комерційна діяльність посередницьких організацій: Навчальний посібник. -К.: НАУ, 2003.
5. Капралюк О. Концептуальна модель інформаційного забезпечення агропромислового комплексу України . Вісник Книжкової палати. 2019. № 4 с. 34-37.
6. Коваленко Ю.С. Аграрний ринок України: організація та управління: Наук. – практичне вид. – К.: ІАЕ, 1998. – 108 с.
7. Лук'янець Т.І. Маркетингова політика комунікацій: Навч. посібник.- 2- ге вид., доп. і перероб.- К.: КНЕУ, 2003.- 524 с
8. Нестеренко О.Д. Механізм державного регулювання ринку агропродовольчої продукції та його застосування до зовнішньої торгівлі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету Серія : Економіка і менеджмент. 2015. Вип. 14. С. 21-24. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_14_7
9. Обротько Б.А. Менеджмент посередницької та біржової діяльності: Навчальний посібник. - К.: МАУП, 2003 - 264

10. Організація торгівлі: підр / І. П. Міщук, В. М. Ребицький; ред В. В. Апопій, 2-е вид К. центр навч літ-ри , 2005 - 616с
11. О'Рейли Д. Как найти и удержать оптового покупателя: пер с англ / Д. О'Рейли , Д. Д. Гибас Минск:Амалфея, 2003 – 271с
12. Осташко Т.О. Ринки сільськогосподарських товарів під впливом очікуваних змін торговельних режимів / Економіка і прогнозування. – К., 2013. – С. 105–115.
13. Примак. Т.О. Маркетингові комунікації на сучасному ринку: Навч. посіб. - К: МАУП, 2003.-с 65-68.
14. Реформування сільського господарства в Україні: широке поле/ За редакцією Штефана фон Крамона-Таубадея та Людвіга Штріве. — Кю: Фенікс, 1999. – 191 с.
15. Серова Є.В. Аграрная экономика: Учебник для студентов экономических вузов, факультетов и специальностей. – М.: ГУ ВШЭ, 1999, с. 157-173.
16. Синамати А. Успех в многоуровневом маркетинге. - М.: 1996, 77 с.
17. Соломатин А.Н. Экономика и организация деятельности торгового предприятия: Учебник. - М.: ИНФРА, 2000. - 294с.
18. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції: Практ. посібник. Ред. П.Т. Саблук. – К.: ІАЕ, 2000. – 556 с.
19. Хоскинг А. Курс предпринимательства. - М.: Международные отношения, 1993.
20. Ціни, витрати, прибутки агровиробництва та інфраструктура продовольчих ринків України// Ред. О.М. Шпичак. – К.: ІАЕ, 2000. – 585с.

Інформаційні ресурси:

1. World trade developments /www.wto.org/statistics.
2. Платформа знань в області устійчивих производственно-сбытовых цепочек в сфере продовольствия/ <http://www.fao.org/sustainable-food-value-chains/home/ru/>
3. Панель информации о продовольственных системах / www.foodsystemsdashboard.org
4. eCommerce and Law Reform Programme /unctad.org/en/Pages/DTL/STI_and_ICTs/ICT4D-Legislation.aspx
5. Trade statistics for international business development / <https://www.trademap.org/>
6. Organization of economic cooperation and development. URL : <http://www.oecd.org/>.
7. World Trade Organization. URL : <https://www.wto.org/>.
8. The World Bank. . UR : <https://www.worldbank.org/>.
9. US Department of Commerce. URL : <https://www.commerce.gov/>.
10. United States Department of Agriculture. URL : <https://www.usda.gov/>.
11. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>